

JAARVERSLAG

Leerplicht

2016
2017

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Algemeen	4
Verschillende soorten verzuim	5
Thuiszitters	10
Vrijstellingen	10
Jongeren in een kwetsbare positie	11
Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)	12

Voorwoord

Voor mij zal het de laatste keer zijn dat ik een bijdrage lever aan het jaarverslag leerplicht. Ook nu weer doe ik dat met veel plezier omdat ik het onderwijs en alles wat daar mee samenhangt, een warm hart toedraag.

In ons democratisch bestel hebben alle burgers rechten en plichten. We vinden deze in de grondwet of we baseren ze op grond van internationale verdragen. Eén zo'n recht is het recht op onderwijs en één zo'n plicht is de leerplicht. Nog altijd onttrekken sommige ouders zich aan die plicht door hun kinderen onwettig thuis te houden of met hen met vakantie te gaan, terwijl ze op school zouden moeten zijn. Dan is daar de leerplichtambtenaar als Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) die bevoegd is daar tegen op te treden. Er wordt zelfs over gesproken om deze ambtenaar zelf boetes te kunnen laten opleggen, zodat de omslachtige weg langs de rechter niet meer hoeft te worden gemaakt.

Waarom is strikte nakoming van deze plicht zo belangrijk? Omdat steeds duidelijker wordt dat zaken als onderwijs, geletterdheid, logopedie, voeding, beweging en gezondheid, alles met elkaar hebben te maken en in die samenhang heel belangrijk zijn. En daar doet onwettige schooluitval afbreuk aan! Het is van het grootste belang dat wij onze kinderen een goede start proberen te laten maken in de maatschappij. Daar kunnen we ze ook op déze manier bij helpen. Voor het gemeentebestuur en mij persoonlijk geldt, dat het belang van kinderen het allerzwaarst weegt. Wij mogen hen nooit in de steek laten!

Harry Dijkstra,
Wethouder onderwijs

 gemeente
Aa en Hunze

Algemeen

De gemeente heeft de taak te waarborgen dat jongeren optimaal van het recht op onderwijs gebruik maken. Dit is verankerd in de Leerplichtwet 1969 en de RMC-wet. De kern van deze taak ligt in het helpen voorkomen van ontsporingen in de schoolloopbaan van kinderen. De begrippen “preventie, zorg en helder handhaven” vormen daarbij het middelpunt van de werkzaamheden van de leerplichtambtenaar.

In de leerplichtwet wordt er onderscheid gemaakt tussen leerplicht en kwalificatieplicht:

- **Leerplicht** geldt voor kinderen van 5 tot en met 16 jaar. Een kind is leerplichtig vanaf de eerste dag van de maand nadat hij of zij 5 jaar is geworden. De leerplicht duurt tot het einde van het schooljaar waarin het kind 16 jaar is geworden of tot het einde van het twaalfde schooljaar. De basisschoolperiode telt mee voor acht jaar, ook als de leerling hier in werkelijkheid korter over gedaan heeft.
- Met de **kwalificatieplicht** wordt de leerplicht verlengd tot de dag waarop de leerling een startkwalificatie heeft gehaald of tot de dag waarop hij of zij 18 jaar wordt. Een startkwalificatie is een diploma havo, vwo of mbo niveau 2, 3 of 4. De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren een volledig onderwijsprogramma te volgen totdat zij een startkwalificatie hebben behaald.

Aantal leerlingen	2015 - 2016	2016 - 2017
Leerplicht	3088	3091
Kwalificatieplicht	675	669
RMC	880	970
Totaal	4643	4730

Naast de handhavingstaak die de leerplichtambtenaar heeft, is er ook veel aandacht voor de maatschappelijke zorgtaak. Het grootste deel van de tijd is de leerplichtambtenaar, samen met de netwerkpartners (onderwijs, werk en inkomen en zorg), actief bezig een oplossing te vinden voor problemen die de schoolloopbaan van een jongere in gevaar brengen. Daarnaast neemt de leerplichtambtenaar deel aan verschillende netwerkoverleggen zoals de zorg- en adviesteams (ZAT) op scholen, het Sociaal Team (ST) en de overlegvormen met het Openbaar Ministerie (OM). Het is van belang dat de leerplichtambtenaar nauw samen werkt met het Sociaal Team. Deze samenwerking is belangrijk en zinvol, omdat de ervaring leert dat schoolverzuim meestal een voorbode is voor achterliggende problematiek.

Verskillende soorten verzuim

De Leerplichtwet onderscheidt absoluut en relatief verzuim. Bij absoluut verzuim is een leerplichtig kind niet ingeschreven op een school. Relatief verzuim houdt in dat een leerling wel staat ingeschreven op een school, maar zonder geldige reden niet aanwezig is tijdens les- of praktijktijd. Tot deze groep rekenen we naast de frequente spijbelaars ook de thuiszitters. Dit zijn leerlingen die staan ingeschreven op een school, maar meer dan vier weken thuis zitten. Bij relatief verzuim wordt ook onderscheid gemaakt tussen de volgende vormen van verzuim:

- **Beginnend verzuim** houdt in dat de leerplichtige jongere minder dan de wettelijke termijn van 16 uren per 4 weken verzuimd of te laat komt. Scholen kunnen dit melden bij de leerplichtambtenaar, maar de verantwoordelijkheid voor het aanpakken van het beginnende verzuim ligt in eerste instantie bij de school. De school neemt maatregelen tegen de ongeoorloofde afwezigheid van de jongere, zoals de verzuimde uren inhalen of voor schooltijd melden. Mocht dit niet geholpen hebben en de leerling blijft te laat komen of ongeoorloofd afwezig in de les dan kan de

leerplichtambtenaar de jongere oproepen bij het preventieve verzuimspreekuur om ze te wijzen op de mogelijke consequenties als de jongere door blijft gaan met verzuimen of te laat komen.

- Er is sprake van **luxe verzuim** als een leerplichtige jongere, zonder vrijstelling, buiten de schoolvakanties om (met ouders) op vakantie gaat.
- **Overig verzuim** is als ongeoorloofde afwezigheid zich uit in spijbelgedrag, maar met veelal problematische achtergrond. Wanneer er zorgen zijn, is het voor leerplicht van belang dat het verzuim eerder gemeld wordt, zodat er tijdig maatregelen getroffen kunnen worden.
- Er is sprake van **16 uren per 4 weken** verzuim als een leerplichtige leerling meer verzuimt dan zestien uren les- of praktijktijd binnen vier opeenvolgende lesweken. Het schoolhoofd is verplicht dit te melden bij de leerplichtambtenaar.
- Van **langdurig verzuim** is sprake als een leerplichtige of kwalificatieplichtige jongere is ingeschreven op een school of onderwijsinstelling en zonder geldige reden meer dan 4 weken verzuimt.
- Bij een **zorgmelding** is in principe geen sprake van wettig verzuim, maar zijn de zorgen dusdanig groot dat leerplicht verzocht wordt om mee te denken in oplossingen.
- Bij een melding van **informatieverzoek** wordt de leerplichtambtenaar gevraagd om mee te denken in een problematische schoolgang
- **Ziekteverzuim** is geoorloofd schoolverzuim. Dit type verzuim is niet direct strafbaar, maar kan indien veel voorkomend wel zorgwekkend zijn. In samenwerking met de GGD en ouders kan de oorzaak van het ziek zijn worden vastgesteld. Samen wordt er naar een oplossing gezocht.

Sancties

De leerplichtambtenaar heeft twee sanctiemogelijkheden: HALT en proces-verbaal.

- **HALT** is Het ALTERNatief voordat een jongere met justitie in aanraking komt. Schoolverzuim leidt regelmatig tot schooluitval. Ook kan het leiden tot strafbaar gedrag. Om dit te voorkomen wordt HALT ingezet. Door HALT is een speciale HALT-straf voor schoolverzuim ontwikkeld. De straf die HALT oplegt is afhankelijk van de hoogte van het verzuim. De straf varieert van een digitale leeropdracht om het spijbelgedrag te achterhalen tot een werkopdracht. Jongeren die al eens met justitie in aanraking zijn geweest, kunnen niet meer naar HALT verwezen worden.
- Een **proces-verbaal** kan worden opgemaakt wanneer het schoolverzuim blijft aanhouden en de leerling de gemaakte afspraken niet nakomt. De leerplichtambtenaar die tevens Buitengewoon Opsporingsambtenaar is, is bevoegd om proces-verbaal op te maken bij overtredingen van de leerplichtwet. Voor het opmaken van een proces-verbaal heeft de leerplichtambtenaar een onderzoek verricht en geprobeerd middels hulp het schoolverzuim te doen stoppen.

Verzuimregister

Vanaf 1 april 2017 zijn alle scholen verplicht om het leerlingenverzuim te melden via het verzuimregister van DUO. Op deze manier komt het verzuim nóg sneller in beeld en kan de school, in samenwerking met de gemeente, sneller actie ondernemen om de verzuimende leerling weer terug te begeleiden naar school. Het is van groot belang te beschikken over correcte verzuimgegevens. En een goede registratie leidt tot betrouwbare informatie over het aantal leerlingen dat verzuimt en over de duur van het verzuim.

Om de duur van het verzuim te beperken is het ontzettend belangrijk dat veel scholen en de leerplichtambtenaren blijven inzetten op een preventieve aanpak van het verzuim. Daarnaast vormt een snelle en gerichte aanpak van ongeoorloofd verzuim ook een belangrijk onderdeel in het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

Aantal meldingen per onderwijssoort	2015 - 2016	2016 - 2017
Basisonderwijs	33	18
Speciaal (basis)onderwijs	6	12
Voortgezet Onderwijs	118	65
Beroepsonderwijs	39	60
Geen schoolbinding	5	5
Totaal	201	160

Verzuimsoorten	2016 - 2017
Absoluut verzuim	1
Beginnend verzuim	31
Luxe verzuim	9
Overig	10
16 uur verzuim per 4 weken	70
Langdurig 18-	1
Zorg(melding)	20
Informatieverzoek	18
Totaal	160

Absoluut verzuim

In de tabel kunt u lezen dat er in het schooljaar 2016-2017 één jongere niet op een school of instelling staat ingeschreven en dus tot de categorie absoluut verzuim hoort.

Beginnend verzuim

In het schooljaar 2016-2017 zijn er in totaal 31 meldingen van beginnend verzuim. 21 leerlingen met een melding van beginnend verzuim zijn opgeroepen voor een gesprek met de leerplichtambtenaar in een preventief spreekuur om de leerplichtige of kwalificatie plichtige jongere te wijzen op de consequenties van het verzuimen.

Luxe verzuim

Er zijn in het schooljaar 2016-2017 in totaal 9 meldingen van luxe verzuim gedaan. Na onderzoek van de leerplichtambtenaar is er voor 1 melding van luxe verzuim proces-verbaal opgemaakt.

Overig verzuim

In de tabel is te zien dat er 10 meldingen van overig verzuim is.

16 uren per 4 weken

Schoolverzuim van meer dan 16 uur in vier weken moet door de scholen gemeld worden via DUO. Er zijn in het schooljaar 2016-2017 70 meldingen van deze verzuimsoort bij DUO binnen gekomen. In 32 van de 70 gevallen van meer dan 16 uren in 4 weken verzuim heeft de jongere een waarschuwing gekregen.

Informatieverzoek

In het schooljaar 2016-2017 zijn er 18 informatieverzoeken gedaan bij leerplicht.

Proces-verbaal

De leerplichtambtenaar heeft 4 keer proces-verbaal opge maakt naar aanleiding van verzuim en/of achterliggende problematiek. Hierbij is er één proces-verbaal opgemaakt voor luxe verzuim. De overige 3 proces-verbalen zijn opge maakt voor relatief verzuim.

Aantal proces-verbalen naar onderwijssoort

2015 - 2016

2016 - 2017

(Speciaal) basisonderwijs	1	1
VO	6	2
Beroepsonderwijs	2	1
Totaal	9	4

Thuiszitters

Een thuiszitter is een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht, die ingeschreven staat op een school of onderwijsinstelling, maar die zonder geldige reden meer dan vier weken thuis zit, zonder dat hij/zij ontheffing heeft van de leerplicht respectievelijk vrijstelling van geregeld schoolbezoek wegens het volgen van ander onderwijs. In het schooljaar 2016-2017 zijn er 6 thuiszitters. Dit zijn er 7 minder dan het voorgaande jaar.

Aantal thuiszitters naar onderwijssoort	2015 - 2016	2016 - 2017
Basisonderwijs en Speciaal basisonderwijs	2	2
VO	7	4
Beroepsonderwijs	4	0
Totaal	13	6

Vrijstellingen

Een kind dat leerplichtig is, moet ingeschreven staan op een school. In een aantal gevallen kan een leerplichtige jongere vrijgesteld worden van de schoolinschrijving. Dat kan bij:

- **Psychische en lichamelijke klachten bij het kind**
Het kan voorkomen dat een kind door psychische of lichamelijke klachten niet in staat is om onderwijs te volgen. In dat geval kunnen ouders of verzorgers een vrijstelling aanvragen.
- **Bezwaar tegen levensbeschouwelijke richting van buurtscholen**
Geldt als ouders of verzorgers van de leerplichtige jongere bezwaar hebben tegen de levensbeschouwelijke richting van scholen in de buurt.

- **Onderwijs in het buitenland**

Deze vrijstelling kan verleent worden als een leerplichtige jongere ingeschreven staat in een Nederlandse gemeente, maar onderwijs volgt in het buitenland.

In de gemeente Aa en Hunze zijn in totaal 19 leerplichtige kinderen met een vrijstelling. 18 jongeren zijn vrijgesteld van de leerplicht op grond van hun lichamelijke of psychische gesteldheid. Deze jongeren zijn niet in staat om onderwijs te volgen. Eén jongere uit de gemeente is vrijgesteld op grond van artikel 5 sub c Leerplichtwet. Dit betekent dat deze jongere onderwijs volgt in het buitenland, maar nog wel ingeschreven staat in de gemeente Aa en Hunze.

Vrijstellingen (geldig in schooljaar)

2015 - 2016

2016 - 2017

Art.11, sub g, Andere gewichte omstandigheden	0	0
Art.5, sub a, Licham./Psychische gronden	18	18
Art.5, sub c Schoolbezoek buitenland	0	1
Totaal	18	19

Jongeren in een kwetsbare positie

Een groot deel van de jongeren bereidt zich via het onderwijs succesvol voor op zelfstandig functioneren op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Uitdrukking van deze succesvolle voorbereiding is het behalen van een startkwalificatie. De groep jongeren die er in niet in slaagt een startkwalificatie te behalen is kwetsbaar. In maart 2016 kwam er voor het RMC een nieuwe doelgroep in beeld: de jongeren t/m 23 jaar komen van het Voorgezet Speciaal Onderwijs (VSO), het Praktijkonderwijs (PRO) en jongeren die vanuit het Voortgezet Onderwijs (VMBO-BB, leer-werktrajecten) of het Middel Beroeps Onderwijs (Entree opleiding en MBO 2, maar ook MBO 3 en 4).

Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)

Bij de aanpak van schoolverzuim is het belangrijk dat snel stappen worden gezet om (langdurige) schooluitval te voorkomen. Een eenduidige aanpak en duidelijkheid over wie wat doet in welke fase helpt daarbij. Daarom hebben Halt, het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming en Ingrado (vereniging voor leerplicht en RMC) op 16 maart 2017 de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) uitgebracht. Deze is in de plaats gekomen van de Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim.

De MAS beschrijft in een stappenplan vier routes bij meldingen van ongeoorloofd verzuim: vrijwillige jeugdhulp, HALT-straf, dwang in civielrechtelijk kader of dwang in strafrechtelijk kader. Bij verzuim met achterliggende problematiek staat de inzet van jeugdhulp voorop.

De MAS is ontwikkeld vanuit de volgende gedeelde visie van bovengenoemde organisaties:

- het doel van de aanpak is terug-/toeleiding naar een passend onderwijsprogramma;
- vroegtijdige inzet van (jeugd)hulp bij verzuim staat voorop;
- ketensamenwerking draagt bij aan een effectieve aanpak van schoolverzuim;
- de aanpak is licht waar het kan en zwaar(der) waar het nodig is.

